

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

03 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Dumitru Mardari, Maria Ghervas,

a judecat în ședință, fără participarea părților, recursurile ordinare, declarate de către avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatului și de inculpat, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, în cauza penală în privința lui

Iurcu Dan XXX, născut la XXX, domiciliat în r-nul XXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 31.07.2018 pînă la 11.01.2019;

Instanța de apel de la 13.02.2019 pînă la 27.03.2019;

Instanța de recurs de la 01.07.2019 pînă la 03.12.2019.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală a fost legal executată.

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție asupra recursurilor ordinare în cauză în baza actelor din dosar,

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 11 ianuarie 2019, cauza fiind judecată în procedura prevăzută de articolul 364¹ Cod de procedură penală, Iurcu Dan a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Codul penal, numindu-i pedeapsă sub formă de 100 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

S-a încasat din contul condamnatului Iurcu Dan în contul părții vătămate Sîrbu Valeriu prejudiciul material în valoare de 15 116 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Iurcu Dan pe parcursul anilor 2016-2017, fiind în situație financiară neprielnică, acționând intenționat în scopul dobândirii bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuzând de încredere, a însușit de la cet. Sîrbu Valeriu, bani în sumă de 700 euro. În așa mod, în perioada de timp cuprinsă între luna august 2016 până la 22 februarie 2017, aflându-se pe teritoriul mun. Chișinău, întru realizarea intenției sale de a dobândi ilicit bunurile lui Sîrbu Valeriu, prin înșelăciune, sub pretextul efectuării unor lucrări pentru crearea și modificarea unor pagini web (saituri) de publicitate, abuzând de încrederea ultimului, ca urmare a asigurărilor făcute, conștientizând faptul că nu-și va realiza angajamentul asumat potrivit promisiunilor făcute, a cerut și a primit de la Sîrbu Valeriu în două tranșe, bani în sumă 700 euro, (300 euro în luna septembrie 2016, data și ora exactă nu a fost posibil de stabilit, în sectorului Rîșcani, mun. Chișinău, în preajma magazinului Pan Com, de pe bd. Moscovei, prin intermediul lui Sîrbu Vasile, 400 euro în urma unui transfer bancar din 22 februarie 2017) ceia ce conform cursului BNM la acel moment, constituia echivalentul a 15 092 lei, pe care i-a însușit folosindu-i în interesele sale personale. În rezultatul acțiunilor infracționale Iurcu Dan, prin înșelăciune și abuz de încredere a dobândit de la Sîrbu

Valeriu, bani în sumă de 700 euro, prin care fapt i-a cauzat ultimului un prejudiciu în proporții considerabile. Astfel, prin acțiunile sale intenționate Iurcu Dan a săvârșit escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, adică infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (2), lit. c) din Codul penal.

3. Nefiind de acord cu sentința în cauză, partea vătămată Sîrbu Valeriu, a atacat-o cu apel, prin care a solicitat repunerea în termen a cererii de apel și casarea parțială a sentinței primei instanțe, în partea ce ține de admiterea parțială a acțiunii civile, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea civilă depusă în cadrul cauzei penale să fie admisă integral.

În motivare, apelantul a invocat că, la pronunțarea sentinței primei instanțe în cauză nu a fost prezent, nu a cunoscut data când urma a se pronunța sentința. La 23 ianuarie 2019 prin intermediul poștal la domiciliu a recepționat sentința în cauză. Luînd cunoștință cu sentința, a rămas uimit de modalitatea de apreciere a acțiunii civile depuse în cadrul acestui dosar. În cadrul ședinței de judecată, fiind audiat în calitate de parte vătămată a depus pe rol o acțiune civilă privind recuperarea daunelor materiale și morale suportate ca urmare a acțiunilor ilegale săvârșite de făptuitor. Apelantul a considerat că, instanța de fond în mod eronat a catalogat ca prejudiciu material suma indicată pentru a fi încasată în folosul părții vătămate drept prejudiciu material. În cadrul motivării sentinței de condamnare, instanța de judecată nu a dat nicidecum apreciere acțiunii civile pe care a depus-o, expunându-se doar în partea dispozitivă a sentinței. Nu a examinat probele la acțiunea civilă. Nu a dat nici-o apreciere acestora și nu în ultimul rând nu și-a motivat decizia sa în partea ce ține de admiterea parțială a acțiunii. Mai mult ca atât nici nu a indicat în dispoziția sentinței că admite parțial sau integral, iar în partea discreptică urma să indice prin aprecierea corespunzătoare a acțiunii, de ce anume a admis parțial acțiunea civilă depusă de către partea vătămată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, a fost admis apelul părții vătămate Sîrbu Valeriu, casată sentința parțial, în partea care se referă la acțiunea civilă, și pronunță, în această parte, o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

Se încasează de la Iurcu Dan în beneficiul părții vătămate Sîrbu Valeriu suma de 3 860 (trei mii opt sute șazeci) euro 15 eurocenți cu titlu de prejudiciu material, suma de 3 000 (trei mii) lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 370 (trei sute șaptezeci) lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

În rest, sentința a fost menținută.

4.1. Pentru a se pronunța, instanța de apel a menționat că, prima instanță corect a apreciat circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpatul a săvârșit anume infracțiunea imputată. Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Instanța de apel a constatat că sentința nu a fost contestată de nici un participant în partea care se referă la prejudiciul material cauzat direct prin infracțiune (suma de 700 euro). Acest prejudiciu este un element obligatoriu al

compenței respective de infracțiune. În această parte sentința a fost menținută fără modificări, deoarece nu a fost contestată.

Conform art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform art. 228 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, în modul prevăzut de legea procesuală penală, din sumele alocate de stat vor fi compensate următoarele cheltuieli judiciare suportate de către martori, partea vătămată, partea civilă, asistenții procedurali, interpreți, traducători, experți, specialiști, reprezentanții legali ai părții vătămate, ai părții civile: 1) cheltuielile făcute în legătură cu prezentarea la citare în organul de urmărire penală și în instanță. Conform art. 229 alin. (1)-(2) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul care a fost eliberat de pedeapsă sau căruia i-a fost aplicată pedeapsă, precum și de persoana în privința căreia urmărirea penală a fost încetată pe temeuri de nereabilitare

La caz, partea vătămată a prezentat probe ce certifică cuantumul salariului lunar și faptul neplății acestuia pe perioada deplasării în Republica Moldova pentru a participa la acțiuni de urmărire penală și cercetarea judecătorească. În toate cazurile partea vătămată s-a prezentat la citare. În asemenea situație, venitul ratat sub forma salariului neplătit urmează a fi suportat de către inculpat. Deci, în această parte urmează a fi admisă acțiunea civilă, deoarece sunt sume certe, probate, suportate în rezultatul executării obligației de a se prezenta la citare. Aceleași considerente sunt valabile și în cazul costului deplasării părții vătămate.

Conform art. 2036 alin. (1)-(2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Reieșind din prevederile procesual-penale care reglementează acțiunea civilă în cadrul procesului penal, instanța de judecată trebuie să se pronunțe referitor la cuantumul moral (în cazul în care este o asemenea cerință). La stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanța de apel urmează să verifice dacă cuantumul prejudiciului moral este în coraport echitabil cu următoarele circumstanțe: nivelul (gradul) suportării de către partea vătămată a suferințelor fizice; vârsta părții vătămate, care, în mod incontestabil, amplifică suferințele morale a părții vătămate; capacitatea făptuitorului de a recupera prejudiciul moral; condițiile socio-economice a societății unde locuiește partea vătămată; aplicarea uniformă a cuantumului prejudiciului moral în cazuri comparabile. Reieșind din aceste circumstanțe, instanța de apel a ținut cont de circumstanțele de fapt și normele de drept reținute, luând în considerație faptul recunoașterii vinovăției de

către inculpat. Astfel instanța a ajuns la concluzia de a admite parțial cerința de recuperare a prejudiciului moral cu încasarea din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate a sumei de 3 000 lei.

Totodată, instanța de apel a reținut ca corectă poziția părții vătămate referitor la suma ce urmează a fi încasată cu titlu de cheltuieli de judecată, confirmată prin probele anexate la cauza penală și care a fost una necesară.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatului și ultimul, făcând trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, au declarat recursuri ordinare, prin care au solicitat casarea acesteia cu menținerea sentinței primei instanțe. Recurenții invocă dezacordul cu decizia instanței de apel în partea acțiunii civile, ori, instanța în mod vag, insuficient și neîntemeiat a motivat în partea descriptivă încasarea de la inculpat a prejudiciului material și moral. Mai mult, inculpatul are la întreținere un copil minor, a recunoscut vina, procedura fiind examinată în procedură simplificată, pentru prima dată a fost atras la răspunderea penală. Prin urmare, cu toate circumstanțele expuse, recurenții consideră că acțiunea civilă urma a fi respinsă de instanța de apel.

6. Judecând recursurile ordinare, în raport cu actele cauzei și ținând cont de opinia procurorului expusă în referință, prin care solicită inadmisibilitatea acestora, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudicare.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit practicii cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel și conform art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corecte au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

Statuând asupra principiului respectării normelor de drept menționate, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel la adoptarea soluției expuse în pct. 4.1. al

prezentei decizii, nu a respectat întocmai prevederile legale enunțate supra, interpretându-le eronat.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, dacă eroarea constatată nu poate fi corectată de instanța de recurs și astfel, instanța de recurs luând în considerație argumentele invocate de recurent și constatând că instanța de apel a interpretat eronat prevederile legale la judecarea cauzei penale și la adoptarea soluției sale, urmează a se expune asupra erorilor admise.

Astfel, Colegiul penal lărgit a statuat asupra acestor concluzii în urma analizei hotărârii judecătorești contestate, în raport cu motivele invocate de apelant în prezenta speță, menționate și în recurs, unde au fost puse în discuție de către instanța de apel, inclusiv argumentele principale, cum ar fi, paguba materială pe care a suferit partea vătămată.

Din conținutul recursurilor declarate, rezultă că aceștia critică decizia instanței de apel sub aspectul temeiului prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – hotărârile instanței de fond și de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Referitor la esența cauzei, Colegiul penal reține faptul că instanțele de fond corect au constatat vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, împrejurări constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Colegiul penal lărgit menționează că, în speță se constată chestiunea litigiului privind modificarea hotărârii în partea civilă, ce constituie obiectul procesului prezent.

Sub acest aspect se atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Examinând cererea de apel, instanța de apel a admis apelul declarat de partea vătămată Sîrbu Valeriu, a casat sentința parțial, în partea care se referă la acțiunea civilă, și a pronunțat, în această parte, o nouă hotărâre, prin care, s-a dispus încasarea de la Iurcu Dan în beneficiul părții vătămate Sîrbu Valeriu suma de 3 860 euro și 15 eurocenți cu titlu de prejudiciu material, suma de 3 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 370 lei cu titlu de cheltuieli de judecată. În rest, sentința a fost menținută.

Colegiul penal lărgit menționează că, potrivit art. 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă trebuie să cuprindă probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.

Însă, în partea descriptivă a deciziei instanței de apel, acesta lipsește, or, acesta nu a indicat probele potrivit cărora urmează să încaseze de la inculpatul Iurcu Dan prejudiciul material.

Astfel, instanța de apel, admitând apelul părții vătămate în latura civilă, nu a indicat motivele pe care se întemeiază soluția, nu a motivat tangența venitului ratat

sub forma salariului neplătit, inclusiv cheltuielile parvenite în urma deplasării părții vătămate la urmărirea penală.

De asemenea, instanța de apel nu a motivat soluția adoptată privind cuantumul prejudiciului moral, dacă acesta este întemeiat, dacă este în coraport cu apariția suferințelor, vârsta părții vătămate, capacitatea făptuitorului de a recupera prejudiciul moral, de starea materială a inculpatului, condiții socio-economice a societății unde locuiește partea vătămată.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că, contrar prevederilor art. 394 alin. (5) Cod de procedură penală, care stipulează că partea descriptivă a sentințelor de condamnare sau achitare ori de încetare a procesului penal trebuie să conțină motivele pe care este întemeiată hotărârea instanței cu privire la acțiunea civilă sau la repararea pagubei materiale cauzate de infracțiune, instanța de apel în motivarea soluției, în această parte, nu s-a expus.

Totodată, în procesul-verbal al ședinței instanței de apel, au fost verificate un șir probe, căroro instanța în decizia sa, nu le-a dat nici-o apreciere din punct de vedere al pertinentei, utilității, coroborării acestora.

Lecturînd decizia instanței de apel care a casat sentința primei instanțe în partea laturii civile, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că instanța de apel a examinat superficial apelul declarat, nu a clarificat care circumstanțe sunt relevante pentru prezenta cauză, a adoptat o soluție neargumentată la modul convenit, în legătură cu ce o astfel de decizie nu poate fi menținută și urmează a fi casată cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte în aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Astfel, Colegiul penal lărgit subliniază că, instanța de apel fără a-și motiva clar poziția, fără o analiză amplă a probelor și enumerarea acestora, admite acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată și dispune încasarea de la inculpat în beneficiul părții vătămate a prejudiciului material și moral, nu reprezintă o motivare în corespundere cu rigorile art. 6 al Convenției europene a drepturilor omului.

Colegiul penal lărgit reiterează că, obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil, or, potrivit jurisprudenței constante a Curții de la Strasbourg, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (cauza Suominen vs. Finlandei din 2003, cauza Kuznetsov și alții vs. Rusiei din 2007).

Astfel, se conchide că, instanța de apel nu și-a motivat soluția, prin ce s-a comis eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs, deoarece soluționarea chestiunii respective ține de desfășurarea legală a procedurii de judecată în instanța de apel, care conform art. 414 Cod de procedură penală, trebuie să judece apelurile din punct de vedere al stării de fapt și de drept, deci al legalității și temeiniciei sentinței atacate.

În cadrul rejudecării cauzei instanța de apel, urmează să țină cont de motivele indicate în prezenta decizie, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414, 419 Cod de procedură penală, să verifice minuțios legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor

invocate în apel, să aprecieze toate probele în ansamblu, din punct de vedere al coroborării lor și în dependență de situația constatată să adopte o hotărîre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursurile ordinare, declarate de către avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatului și de inculpat, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2019, în cauza penală, în privința lui *Iurcu Dan XXX* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Pronunțată integral la **30 decembrie 2019**.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Dumitru Mardari

Maria Ghervas